

Широколава Михайло Володимирович
викладач кафедри історії та суспільно-економічних дисциплін
Комунального закладу
«Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради

**ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ
ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ, ЯК СКЛАДОВОЇ ЧАСТИНИ СТРАТЕГІЇ
РОЗВИТКУ УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ**

Глибокі інформаційно-технологічні зміни, що відбулись на межі ХХ – ХХІ століть, призвели до переосмислення змісту і мети освіти в сучасному суспільстві.

У більшості європейських країн висока якість національної освіти і її конкурентоздатність визнаються населенням і владою надзвичайно важливими показниками національного розвитку. При цьому високі вимоги висуваються до усіх ланок системи освіти – від дошкільних навчальних закладів до університетів. Це, у свою чергу, нарощує вимоги до професійної підготовки педагогічних кадрів.

Зміни у професійній підготовці педагогічних кадрів в Україні відбуваються з урахуванням змін у світі й вимог сучасності.

Педагогічні заклади освіти України здійснюють широкомасштабну роботу щодо створення адаптованої до європейських стандартів інтегрованої системи забезпечення якості підготовки фахівців. Відбувається постійне вдосконалення удосконалення навчально-виховного процесу на користь таких форм навчання, які дозволяють здобувачам освіти реалізувати свій творчий потенціал до наукової та науково-педагогічної діяльності в сучасних умовах.

Особистісно орієнтоване навчання передбачає позитивний вплив на формування особистості через створення атмосфери взаєморозуміння учасниками навчального процесу. Не загострюючи уваги на помилках та інших негативних явищах, викладач має допомогти студентам сформувати адекватний образ Я, виробити позитивну Я-концепцію, дати змогу висловити свої думки, почуття, враження [1, с.25]. Створення позитивної емоційної обстановки, ситуації успіху, рівноправний діалог викладача зі здобувачами освіти веде до швидшого та адекватного формування у здобувачів освіти свого образу Я, що є запорукою успішного навчання.

Науково-дослідницька робота здобувачів освіти – один з головних чинників підготовки висококваліфікованих педагогічних кадрів; без неї практично неможливо здійснити підготовку фахівців на рівні сучасних вимог.

Не підлягає також сумніву, що пізнавальна дослідницька діяльність є необхідною умовою розвитку творчих здібностей майбутніх педагогів. Крім того, вона є вирішальним чинником саморегуляції пізнання та самоствердження особистості. В той же час саме науково-дослідна робота дозволяє у значній мірі застосувати особистісно-орієнтований підхід до здобувачів освіти.

Вітчизняний і зарубіжний досвід свідчить про нагальну необхідність становленні і розвитку науково-дослідної роботи здобувачів освіти на усіх без винятку факультетах педагогічних університетів, академій і коледжів мета якої – шляхом систематизації теоретичних і практичних знань із фахових, професійно-орієнтованих, психолого-педагогічних дисциплін допомогти здобувачам освіти опанувати методика наукових досліджень, розвинути навички дослідницької роботи, виховувати творче ставлення до професійної діяльності, стимулювати інтерес до наукового пошуку, підвищувати науково-професійну активність, розумові здібності, проявляти інтелектуальну ініціативу [9, с.170].

На сьогодні існує також нагальна потреба у забезпеченні наступності творчої наукової роботи з обдарованими учнями, особливо представниками шкіл з поглибленим вивченням окремих предметів, які невдовзі отримають статус здобувача вищої освіти. Залучення школярів до науково-дослідницької діяльності є одним із головних завдань освітньо-виховного процесу інноваційних і багатьох звичайних загальноосвітніх шкіл. Це дозволяє якомога швидше, результативніше виявляти учнів, котрі мають здібності до самостійного наукового пошуку.

В сучасних умовах система навчально-наукової діяльності вищого педагогічного закладу повинна бути особистісно-зорієнтованою, тобто спрямованою на виховання наукової культури особистості з максимально можливою індивідуалізацією, створення умов для саморозвитку, утвердження педагогічної етики. У педагогічному закладі освіти має бути створене наукове середовище, яке б сприяло формуванню і розвитку у здобувачів освіти науково-дослідницьких умінь, залучення їх до активної самостійної наукової діяльності.

У належній організації та проведенні науково-дослідної роботи упродовж усіх років навчання майбутніх педагогів у педагогічному закладі освіти важливу роль відіграє системний підхід, суть якого – у скоординованих чітких навчальних планах спеціальності, диференціації потреб науково-методичного забезпечення фахових, професійно-орієнтованих, психолого-педагогічних дисциплін, самостійної роботи здобувачів освіти, створенні положення про науково-дослідницьку роботу здобувачів освіти з визначенням функцій структурних підрозділів у ЗВО, на факультетах, дієвому організаційно-економічному механізмі залучення талановитої молоді до наукової роботи [8, с.81].

В умовах оптимізації навчального процесу системою НДР здобувачів освіти у педагогічному закладі освіти має керувати спеціалізована Рада, яку повинен очолювати член Наукової Ради даного закладу. Керівник Ради має

підлягати безпосередньо проректору з наукової (або науково-педагогічної) роботи. Ця умова є обов'язковою, оскільки НДР викладачів і здобувачів освіти, враховуючи професійну специфіку навчального закладу, має відбуватись у органічній цілісності. Здійснюватися система повинна за органічно поєднаними напрямками: науково-дослідницька робота здобувачів освіти у навчальному процесі та науково-дослідна робота здобувачів освіти у поза навчальний час, котрі в комплексі сприяють підготовці висококваліфікованих спеціалістів [3, с.76]. Зазначені напрями науково-дослідної роботи мають бути включені в загальні плани навчально-виховної, наукової роботи ВНЗ, факультетів, кафедр.

Мета науково-дослідної роботи здобувачів освіти у педагогічних ВНЗ, обов'язкової на всіх освітньо-кваліфікаційних рівнях – формувати науковий світогляд, сприяти молодим дослідникам в опануванні методології і методів наукового пошуку. Її ефективність залежить від координованості всіх компонентів системи професійної підготовки, спрямованості потребової та мотиваційної сфер здобувача освіти на дослідницький пошук з першого до випускного курсу, особистісно-діяльнісного підходу до навчання. Виконання науково-навчальної роботи у процесі навчальних дисциплін відбувається при оптимальному співвідношенні репродуктивних і творчих завдань, індивідуальних і колективних форм організації процесу навчання, максимальному насиченні занять ситуаціями спільної творчої діяльності.

Таким чином, НДР здобувачів освіти є важливою складовою професійного розвитку майбутніх педагогів. Створення необхідних умов для організації, функціонування та результативності системи наукової діяльності в окремому закладі освіти залежить від організації та постійного вдосконалення управління науковою діяльністю. Цей компонент управління освітою є важливим не лише для молодих науковців – здобувачів освіти, але також і для викладачів – наукових керівників.

Список використаних джерел:

1. Бондар В. І. Дидактика: ефективні технології навчання здобувачів освіти / В.І. Бондар; Київський національний педагогічний університет ім. М. Драгоманова, Київ: КНПУ, 1996, 129с.
2. Євтух М. За педагогічною технологією (До питання про нові методичні підходи при проектуванні навчальних занять у вищій школі) / М. Євтух, О. Сердюк // Вища освіта України, 2001, №1, С. 71-81.
3. Тимошенко І. Науковий гурток – важливий чинник формування у здобувачів освіти навичок фахової та наукової діяльності / І. Тимошенко, З. Майшук // Наука і методика, 2001, №4, С. 90-93.
4. Цехмістрова Г. С. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник, Київ: «Слово», 2004, 240 с.